

Slovo k povzbuzení na neděli 7. června 2020, na Slavnost Nejsvětější Trojice ...
Biblická čtení: Ex 34,4b-6.8-9; Dan 3; 2Kor 1,11-13; Jan 3,16-18

Milé sestry, milí bratři,

na dnešní neděli, první po Letnicích, máme další slavnost, a to Nejsvětější Trojice. Že tomu tak rok co rok je, má svůj hluboký důvod. Po Vánocích, které připomněly narození Páně, po první části liturgického mezidobí připomínajícího dobu Kristova veřejného působení, po Velikonocích, zpřítomnění jeho smrti, zmrtvýchvstání a nanebevstoupení, a po slavnosti Soslání Ducha svatého, si nakonec připomínáme celou Boží Trojici, to nejvlastnější na křesťanském zjevení Boha.

O Boží trojjedinosti se často říká, že je tím nejneproniknutelnějším Božím tajemstvím. Někdy třeba i s vysvětlením, že skutečnost, že Bůh je jeden, jsme ještě nějak schopni ze stvoření poznat i chápat, ale to, že jeden Bůh je Trojice, nám může být jediné zjeveno, v to můžeme jen věřit. Něco takového je jistě pravda, přesto ne úplně celá.

Ne že by existence a jedinnost Boží nebyly poznatelné i „světlem přirozeného rozumu“. K takovému poznání lze skutečně nějak dojít, když člověk reflektuje sám sebe a celý svět kolem sebe. Ale to ještě nemusí znamenat, že Boží trojjedinost by byla jen nepoznatelná, nám a našemu poznání a vnímání jen vzdálená, jak na to rádi upozorňovali někteří staří církevní otcové a velcí středověcí teologové. Například takový svatý Anselm, „otec scholastiky“, byl dokonce přesvědčen, že Boží trojčnost je lidské mysli snad nejbližším ze všech Božích tajemství. A měl pravdu...

Tajemství Trojice sice přesahuje schopnosti lidského rozumu. Přesahuje nás, že Bůh je jeden, a přesto tři, že jedno je Božství, jedna Boží „přirozenost“, zatímco Boží „osoby“ jsou tři, s nimiž můžeme komunikovat s každou zvlášť. Ale zároveň je nám Boží trojjedinost ve skutečnosti i velmi blízká, protože něco podobného, aniž bychom to třeba tak vždy pojmenovávali, známe a zkoušíme v sobě i v celém světě. Celý svět je totiž také nějak trojjediný: Vše hmotné má nějakou výšku, šířku i hloubku, je „3D“. Vše hmotné je zároveň složeno z látky, tvaru a velikosti, vše časné má zase nějaký začátek, průběh a cíl. A zejména naše duše je podivuhodně trojjediná: poznává, rozhoduje a vztahuje se. Anebo z mysli vychází slovo, které je rozezvučeno hlasem, ze slunce paprsek, který vydává zář, to jsou také tři v jednom. A tak bychom mohli pokračovat. Vše to jsou nějaké odrazy Boží trojjedinosti v celém stvoření. Už staří církevní Otcové je nazvali „stopami Trojice“, v případě lidské duše dokonce jejím „obrazem“.

Existenci čehokoli tak můžeme dokonce číst jako „stopu“ Otce, stvořitele a dárce veškerého bytí. Konkrétní tvar, podobu všeho existujícího jako „stopu“ Syna, „činné ruky“, „tvůrčího slova“ Otcova. A energii stvořeného, především pak život, jako „stopu“ Ducha svatého, „pána a dárce života“.

Že základní pravda křesťanské víry, že je jeden Bůh ve třech osobách, se tak vlastně odráží ve všem kolem nás a především v nás samých, v trojjedinosti naší duše, je pro nás přeci velkým povzbuzením: Celý svět o Boží Trojici svědčí a na trojjediného Boha ukazuje, protože od něj pochází a do něj se má navrátit. Bůh přeci není jiný ve svém bytí a ve svém činnosti. A proto je-li ve svém činnosti trojjediný, odrazil-li ve všem stvořeném svou trojjedinost, pak je takový i sám v sobě. Stvoření a Boží biblické zjevení tak mluví o tom samém Bohu.

Je ale ještě mnohem výraznější způsob, jak vnímat, že Boží Trojice je nám vlastně nejbližší pravdou, že Bůh dokonce „musí“ být Trojicí, má-li být skutečně takovým, jakým ho křesťanskou vírou poznáváme a jakým ho lidé už dokonce tušili od samého počátku. Tímto způsobem je vnímání Boha jako lásky.

„Bůh je láska“ je nejvlastnějším křesťanským vyjádřením, jaký vlastně Bůh je. Víme to především z Nového zákona, především díky poznání Pána Ježíše a jeho kříže. Postupné poznání této pravdy je ale samozřejmě už součástí Zákona starého a dokonce je i součástí už i

jakéhokoli předcházejícího náboženského tušení. Že Bůh se projevuje jako láska, je tušení, které je totiž nějak přítomné ve vztahu k Bohu od samého počátku lidství, od samého počátku náboženství. Podstatou lásky je přeci dávání. A člověk od počátku Boha skutečně vnímá především jako toho, který dává: Dává bytí světu i člověku, rozdává dar života, příznivého počasí, jídla a pití, pokoje, hojnosti, uzdravení a tak dále, komu chce. Krásně to vyjadřuje už i naše „Bůh“, které je – přes staroslověnštinu – odvozené od starobylého indoevropského základu *bhaga*, znamenajícího právě něco jako „dárce“.

O tom, že Bůh se projevuje jako láska, nemůže být pochyb. Pak ale i sám v sobě musí být láskou, protože ani v tomto ohledu u Boha není rozdílu mezi bytím a činěním. Musí jí být, aby mohl zůstat Bohem, který k uskutečnění sebe samého nepotřebuje svět.

Proto Bůh-láska také musí být Trojicí, dáváním v sobě samém, dokonalostí všech podob lásky, jak krásně navázal na trojiční úvahy svatého Augustina jiný středověký myslitel, Richard od Svatého Viktora: Otec dává veškerou lásku Synovi i Duchu svatému, Syn lásku přijímá a dává ji Duchu, Duch zase je příjemcem lásky obou. A tak máme tři základní typy lásky: jen milující Otec, milovaný a milující Syn a od obou milovaný Duch. Proto Bůh – Otec, Syn a Duch svatý – je dokonalou vzájemnou láskou tří Božích osob, dokonalou láskou, protože má sám v sobě všechny její možné podoby.

Proto také může vycházet sám ze sebe, může tvořit svět, je-li sám v sobě takto láskou živý. A díky jeho vnitřní členitosti může být i jím stvořený svět členitý.

Celý svět a vnímání Boha jako lásky jsou tak přípravou na dějiny spásy, na biblické dějiny, které jsou pak postupným zjevením Trojice. Ve Starém zákoně jsou to především „Slovo“ a „Duch Hospodinův“, kterými se Bůh-Otec projevuje jako „svýma rukama“: Slovem tvoří, Duchem oživuje. V Novém zákoně je to pak Pán Ježíš, Syn Boha-Otce, a Duch svatý, který z obou vychází, skrze které se Boží Trojice stává zjevenou. O Boží Trojici mluví celý svět i celá bible od samého počátku.

Nechme se tedy povzbudit dnešní slavností, jak blízko nám Boží Trojice vlastně je a jak blízkou a srozumitelnou pravdou nám je, že Bůh je jeden a tři zároveň. Jak celý svět a každá láska o Bohu mluví. A jak hlavně naše po lásce toužící duše je díky své trojjedinosti schopna Boha přijmout.

Každé Boží povzbuzení je zároveň i výzvou, pozváním obsah povzbuzení žít, uskutečňovat jej ve svém životě. Boží Trojice je tak pozváním nejprve pro naši duši, nejvíc k obrazu a podobě Trojice stvořené: Aby se obsahem poznání duše stávalo stále více poznání Boha (Otce), aby se její vůle stále více sjednocovala s Bohem (Synem), s učením Pána Ježíše, a aby její vztahy byly stále více zapalovány Bohem, Láskou (Duchem svatým). A bude-li taková naše duše, bude takové stále více i naše tělo. A bude-li takové i naše tělo, budeme celí takoví, a to jediné má naději měnit svět k lepšímu...

Kéž by se nás dnes zmocnila touha Boha trojjediného, Boha tak blízkého stále více přijímat, otevírat se mu a díky tomu se mu i podobat. Ostatně právě proto jsme byli pokřtěni „ve jménu Otce i Syna i Duchu svatého“, proto se ve jménu Trojice znamenáme denně křížem, ve jménu Trojice se dějí svátosti, ve jménu Trojice přijímáme Boží milost. Abychom se Trojici stále více podobali.